

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2018 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2018

Редакційна колегія:

А. М. Куліш – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
О. М. Рєзнік – кандидат юридичних наук, доцент;
Ю. В. Гаруст – доктор юридичних наук, доцент;
В. В. Пахомов – доктор юридичних наук, доцент;
М. В. Старинський – доктор юридичних наук, професор;
В. В. Сухонос – доктор юридичних наук, професор;
В. М. Завгородня – кандидат юридичних наук, доцент;
В. М. Власенко – кандидат історичних наук, доцент;
А. В. Семенова – аспірантка ННІ права СумДУ.

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 10 від 10 травня 2018 року)*

Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Суми, 18–19 травня 2018 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, О. М. Рєзнік. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – Ч. 1. – 335 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», що містять результати теоретичних досліджень та окремі питання актуальних проблем щодо реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

УДК 341-044.247(4:477)(06)

© Куліш А. М., Рєзнік О. М. та ін., 2018
© Сумський державний університет, 2018
© Ліга студентів асоціації правників України, 2018

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Теліженко Л. В. АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ЦІННОСТІ ПРАВА ТА ЦІННОСТЕЙ У ПРАВІ.....	7
Рагуліна Ю. М. НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	11
Голодна А. С. ПОЛІТИЧНА СУБКУЛЬТУРА СТУДЕНСТВА.....	14
Лобко Н. В. СУДОВІ СПРАВИ ЯК ДЖЕРЕЛО ГЕНЕАЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	18
Миколенко Н. С. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.....	21
Власенко В. М. ГРОМАДСЬКІ КОМІТЕТИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІГРАЦІЇ В БОЛГАРІЇ МІЖВОЄННОГО ПЕРОДУ	25
Сухонос В. В. ПРАВОВА СІМ'Я ЯК СУКУПНІСТЬ ПРАВОВИХ СИСТЕМ: НАУКОВО-ОСВІТЯНСЬКА ПАРАДИГМА	31
Волочай Ю. В. ТОТАЛІТАРНА ІТАЛІЯ: КОНСТИТУЦІЙНЕ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ	36
Семенов В. М. ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ У ПЕРІОД КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ	41
Старинський М. В. ОСОБЛИВОСТІ СПОСОБІВ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ НОРМ ПРАВА В ПРИВАТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	45
Дегтярьов С. І., Шаповалов О. І. ВИЩІ ОРГАНИ ВЛАДИ Й УПРАВЛІННЯ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	49
Рябченко Т. О. ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПРЕДМЕТА РЕФЕРЕНДУМУ ЯК ФОРМИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ НАРОДУ	53
Харченко А. Л. ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	56
Сало В. А. КОНЦЕПЦІЯ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ У ПРАЦЯХ СТАНІСЛАВА ДНІСТРІАНСЬКОГО	60
Полонка І. А. КАТЕГОРІЯ «НЕПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА» У СВІТЛІ ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ: ОГЛЯД ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ	63
Цілюк В. В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ	66

СЕКЦІЯ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Василенко А. І. ЛОБІЗМ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	70
Білик Г. В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД	74
Щербак Н. М. ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – ПЕРВИННИЙ СУБ'ЄКТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ.....	78
Верещака Я. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ.....	81
Бордун І. В. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-САКСОНСЬКОЇ МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	84
Філоненко С. С. ПРОЦЕДУРА ІМПІЧМЕНТУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	88
Низова А. Р. ДЕПУТАТСЬКА НЕДОТОРКАНИСТЬ В УКРАЇНІ.....	91
Верещака Я. В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДИТИНИ В УКРАЇНІ	94

8. Онищенко О., Горовий В.. Конституційний Процес в Україні: політико- правові аспекти // Україна: події, факти, коментарі. – 2017. – № 11 (43).
9. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
10. Гладка Т. І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=937>.
11. Дудар В. І. Шляхи підвищення ефективності делегування повноважень місцевими органами виконавчої влади органам місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади в Україні URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/19.pdf>.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ У ПРАЦЯХ СТАНІСЛАВА ДНІСТРЯНСЬКОГО

Сало В. А.

Старший викладач Полтавського університету економіки і торгівлі

Науковий керівник: Лаврик Г. В.,

д.ю.н., проф., завідувач кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

В умовах розбудови державно-політичних інститутів в Україні особливої актуальності набуває наукова спадщина теоретиків української державно-політичної думки, зокрема аналіз форм та інституційних основ держави.

Професор С. Дністрянський належить до плеяди науковців, які послідовно розвивали концепцію побудови національної держави в Україні та створення для неї самобутнього права. Вчений особисто долучався до практичного втілення цих теорій в життя, будучи, окрім кваліфікованого юриста, справним державним та політичним діячем Західно-Української Народної Республіки (далі – ЗУНР).

До наукового доробку С. Дністрянського зверталися І. Бичук, М. Братасюк, П. Гуцал, М. Кравчук, К. Левицький, М. Мушинка, Є. Паньків, П. Стецюк, І. Усенко та інші вчені.

Доктор права, професор С. Дністрянський – творець власної політичної концепції Української держави, його вчення є далекоглядними і навіть прогностичними.

Розглянемо ключові ідеї С. Дністрянського щодо розбудови національної Української держави.

У промові «Нова держава» професор С. Дністрянський описує концепцію майбутньої держави, саме української. Головними принципами розбудови української національної держави автор вважає справжню демократію, міцну народну організацію, оперту на йдуче народоправство, пошану свободи одиниці і право на працю [2]. «Бачиться ідея самовизначення народів в його історичнім розвитку і гармонії з новими ідеями модерної держави, подібно як у теорії Ратенау» [4].

На думку вченого, Українська держава новітньої доби повинна ґрунтуватися на справжній, тобто забезпеченій надійним політичним механізмом, демократії, стійкій народній організації суспільства, народоправстві і громадянських свободах, гарантіях соціальних, політичних, економічних і національних прав її громадян.

У праці «Україна і мирова конференція» дослідник впевнено стверджує, що український народ має всі ознаки нації [6, с. 109]. Передусім до цих ознак належить територія, «яка здатна породити сильний політичний організм», економічні ресурси, які здавна стають об'єктами претензій інших держав. У цій же праці знаходимо ідеї євроінтеграції, які базуються на ідеї економічної незалежності та припинення економічної експлуатації України з боку Росії та можливість укладання вигідних контрактів із іншими країнами, адже «Україна має з'єднувальний зв'язок між Сходом і Східною Європою».

Вчений вбачав у праві важливу соціальну функцію, реалізація якої невідривно належить державі: «Загальна наука права повинна приглянутися точно до того, в чому лежить суть права в історії людського суспільства, [...], зокрема до Держави» [1]. Ця теза співвідноситься з іншою його теорією – впливу звичаєвого права на формування правової системи держави, що зумовлює її національну особливість [5]. Автор наголошує, що право має керувати суспільним життям у всіх галузях. Об'єднання людської спільноти в рід, плем'я, державу та народ породжує прогрес у праві, з чого випливає, що народ (що перетворюється у націю) є вище держави.

Витоки цих важливих для розбудови демократичної держави засад С. Дністрянський вбачав у існуванні Української (Київської) Держави, яку він відносить до європейського типу. Водночас автор наводить відмінний, себто «деспотичний, імперіалістичний» державний лад, притаманний Московській державі.

Проф. С. Дністрянський констатує, що після розпаду Української (Київської) Держави, Україна втратила свою державність.

Автор зазначає, що європейські революції XVII-XVIII століть відіграли ключову роль у становленні національних держав. Таку ж роль у відродженні української державності у середині XVII століття він відводить революції на чолі з Б. Хмельницьким: «Україна XVII і XVIII віку була першою національною державою, організовуючи

виключно українські елементи до боротьби з ворогами. Правда, українському народові не вистачало деяких прикмет, які у XIX та XX віці вважаються основами народної свідомості, але не може бути сумніву, що природні основи української нації існували вже тоді, на що їх лучила боротьба за батьківщину» [1].

Новим етапом у розбудові національних держав стала Перша світова війна. У цей період «зразковою» державою проф. С. Дністрянський називає Німецьку (Веймарську) республіку, адже саме в ній відбувається новітній конституційний процес.

Головним науковим здобутком вченого в 1920-х роках стала розробка власної політичної концепції Української держави, реалізація якої покладалася на Українську Народну Республіку і ЗУНР.

Саме тоді попередній проект Конституції Галицької Держави був замінений Проектом Конституції ЗУНР. С. Дністрянський «використав студії всіх новітніх систем і стоїть на становищі модерного демократизму з практичним переведенням ідеї суверенності народу та тривкою науковою конструкцією самовизначення народів» [5, с. 12], – саме таким був лейтмотив створеного документа.

Отже, С. Дністрянський був представником національно-державницького напрямку в українському праві. Розроблена ним теорія права, концепція Української національної держави, ключовими складовими якої автор вважає територію, соціальний склад та культуру, а фундаментальними принципами – національну ідею та дійсну демократію, народоправство і свободу громадян, відповідальність державної влади і контроль над нею суспільства, що є актуальними і затребуваними в сучасній Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дністрянський С. Загальна наука права і політики / С.Дністрянський // Прага: Наклад Укр. ун-ту в Празі, 1923.–Т.1. 1923. – 393 с.
2. Дністрянський С. Нова держава / С.Дністрянський // Український скиталець. – Відень; Прага; Львів, 1923. – 29 с.
3. Дністрянський С. Провідні думки в історії і теорії міждержавного приватного права / С. Дністрянський. – Прага, 1923. – 22 с.
4. Дністрянський С. Самовизначення народів / С.Дністрянський // Воля. – Відень, 1919. – Т-5–Ч.5 – С. 198-203.
5. Ювілейний збірник в честь професора доктора Станіслава Дністрянського, піднесений ювілярові з приводу його 25-літнього Ювілею наукової діяльності професорами факультета права і суспільних наук Українського Вільного Університету в Празі. 1898-1923. – Прага, 1923. – 318 с.

КАТЕГОРІЯ «НЕПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА» У СВІТЛІ ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ: ОГЛЯД ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ

Полонка І. А.

*к.ю.н., доцент кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін
ПВНЗ «Буковинський університет»*

Одним із фундаментальних інститутів теорії права є інститут неправомірної поведінки. Спробуємо з'ясувати розуміння даного явища у законодавстві та науковій доктрині провідних держав світу.

Категорія «неправомірна поведінка» у сучасних правових системах світу має неоднозначну інтерпретацію. Це впливає із різноманітного понятійно-категоріального правотворення правових сімей.

У Великобританії юристи неправомірну поведінку розуміють як синонім поняття делікту. Ця країна чи не єдина із держав в законодавстві якої немає законодавчої дефініції злочину. Спеціалісти з галузі права вважають, що практично неможливо одним поняттям охопити діяння, яке задовольняло б усіх і охоплювало б усі дії та бездіяльність, що мають неправомірний характер. Крім цього, система англійського права не виокремлює протиправність як окремий критерій недозволених вчинків, від якого залежить припис відповідальності.

У кримінальному праві Великобританії незмінним є принцип, відповідно до якого, кримінальна відповідальність неможлива без поєднання винної волі та винної дії. У цій формулі винна дія означає протиправний акт, а винна воля виступає критерієм зобов'язання відповідальності особи за її дії. Також англійські правники підтримують позицію, що людина не підлягає кримінальній відповідальності за свою поведінку, якщо у неї відсутній необхідний душевний стан [1, с. 33].

Загалом у Великобританії підхід до розуміння антиприродньої, неправомірної та карної поведінки характеризується певним консерватизмом та рутинністю. Однак, у ході розвитку соціально-політичної та економічної ситуації, у країні відбувається реформування уявлень про неправомірну поведінку, що у майбутньому скеровує правників до її законодавчого закріплення.

У законодавстві США вживається поняття «actus reus» (деколи позначається терміном «поведінка»), яке трактується як вчинене особою протиправне діяння (дія або

Наукове видання

РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ

**II Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2018 року)**

У двох частинах

Частина 1

Відповідальний за випуск О. М. Рєзнік

Комп'ютерне верстання А. В. Семенова

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 19,53. Обл.-вид. арк. 25,81. Тираж 100 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.